

Suriyeli göçmenlerin suçla eklemleme algısı: Kilis örneği

The perception of Syrian immigrants to be articulated to crime: The case of Kilis

YELİZ POLAT¹ , MEHMET ŞERİF ÇİÇEK²

ÖZ

Türkiye’de Suriyeli göçmenlerin suçla ilişkilendirilmesi, önemli bir sorunsal olarak ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada, İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı’nın Aralık 2021 verilerine göre, kayıtlı geçici koruma altındaki Suriyeli göçmenlerin il nüfusuna oranının %75,59 yani yerli nüfusa oranla en fazla olduğu Kilis’te, görev yapan kamu personelinin Suriyelileri suç ile ilişkilendirme algısı inceleme konusu yapılmıştır. Bu bağlamda, Kilis İl Emniyet Müdürlüğü, İl Jandarma Komutanlığı, Adli Tıp, Denetimli Serbestlik Müdürlüğü, İl Göç Müdürlüğü ve Aile Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü (ŞÖNİM)’den uzman personelden örneklem grubu seçilmiştir. Sayılan kurumlardan 18 farklı görev ve pozisyondaki personel ile görüşme yapılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşmelerde, nitel veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme sorularından yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda, Suriyelilerin suç ile ilişkili olduğu algısı yalnızca yerel halk tarafından değil mesleki nedenlerle Suriyeliler ile yakın ilişki içinde olan emniyet ve jandarma kolluk görevlileri dışındaki kamu personeli tarafından da geliştirildiği tespit edilmiştir. Emniyet ve jandarma kolluk personeli suç ile ilgili istatistiklere doğrudan erişebilmektedir. Başka bir ifadeyle doğrudan Suriyeli göçmen ve suç verileri hakkında bilgi sahibi olmaktadır. Bu da personelin hatalı bir algı geliştirmesini engellemektedir. Bu bağlamda, özellikle kamu personelinin eldeki verileri de içeren hizmet içi eğitimlerden geçirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli Göçmen, Suç, Algı.

Jel Sınıflaması: Q43, F31, O40.

ABSTRACT

Associating Syrian immigrants with crime in Türkiye comes out as a significant problem. The perception of associating Syrian immigrants with crime by public officials working in Kilis, is analysed in this study. Kilis has 75,59% rate that is to say the densest population of immigrants under temporary protection compared to local population according to December, 2021 data of Ministry of Interior Immigration Authority. In this respect, a sample group was selected among expert staff from Kilis Provincial Security Directorate, Provincial Gendarmerie Directorate, Forensic Medicine, Supervised Liberty Directorate, Provincial Immigration Directorate and Provincial Directorate of Family and Social Policies (ŞÖNİM). Interviews were made with 18 personnel from the aforementioned institutions working in different duties and positions. Interview technique was utilized in the research as data collection tool. Semi-structured interview questions, which is a qualitative data collection technique, were benefitted in the interviews. It is determined as a result of the research that the perception that Syrians are related to crime is not only developed by local people but also public officials other than Police and gendarmerie law enforcement officers being in close relationship with Syrians due to occupational purposes. Police and gendarmerie law enforcement officers can directly access to statistics associated with crimes. In other words, they have direct information on Syrian immigrants and crime data. This prevents staff’s developing a misperception. In this sense, it is required that particularly public officers shall attend in-service training including the crime data acquired.

Keywords: Syrian Immigrant, Crime, Perception.

Jel Classification: Q43, F31, O40

DOI: [10.47934/tife.12.01.03](https://doi.org/10.47934/tife.12.01.03)

BU ESER CREATIVE COMMONS ATIF 4.0
ULUSLARARASI LİSANSI İLE LİSANSLANMIŞTIR.

*Bu çalışma, Yeliz Polat’ın danışmanlığında Mehmet Şerif Çiçek tarafından hazırlanan “Uluslararası Göç Bağlamında Suç Sorunsalı: Türkiye’de Suriyeli Göçmenler ve Suça Eklemlemeleri (Kilis örneği)” adlı yüksek lisans tezinden uyarlanmıştır.

1. Dr. Öğr. Üyesi, Fırat Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Elazığ.
ORCID: 0000-0003-2757-1404
2. Doktora Öğrencisi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
ORCID: 0000-0002-4959-7763

SORUMLU YAZAR / CORRESPONDING AUTHOR

Yeliz Polat, Fırat Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Elazığ.
E-mail: ylzaktas@firat.edu.tr

BAŞVURU / SUBMITTED: 08.08.2022
**REVİZYON TALEBİ /
REVISION REQUESTED:** 17.12.2022
**SON REVİZYON /
LAST REVISION:** 22.12.2022
KABUL / ACCEPTED: 12.01.2023

Atf / Citation: Polat, Y., Çiçek, M. Ş. (2023). Suriyeli göçmenlerin suçla eklemleme algısı: Kilis örneği. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi e-Dergi*, 12(1), 52-72, <https://doi.org/10.47934/tife.12.01.03>

1. Giriş

Suç ve uluslararası göç arasındaki ilişki bağlamında, uluslararası alan yazınına baktığımızda göç ve suç konusunda pek çok eser olduğu görülmekte, fakat Suriyeli göçmen konusu görece yeni bir konu olduğu için çok fazla çalışma ile karşılaşmamaktadır. Aynı konuda, Türkiye’deki alan yazını incelendiğinde ise 2015 öncesi çalışmaya rastlanmamaktadır. Yayak (2015)’in “Göçmenlerin Ayrımcılık ve Kimlik Algılarının Nefret Suçları Kapsamında İncelenmesi” adlı doktora tezinde, göçmenler ve suç sorunsalı Almanya’da yaşayan Türklere yönelik ayrımcılık ve nefret suçları bağlamında sorunsallaştırılmıştır. Araştırmaya göre ayrımcılığa maruz kalma ile suç mağduru olma arasında negatif ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Memiş (2015)’in “İç Savaş Nedeniyle Kilis’te Yaşayan Suriyelilerin Oluşturduğu Sosyo-Ekonomik Algılar Üzerine Bir Araştırma” çalışmasında, Kilis’te yaşayan yerli halkın Suriyelilere yönelik algıları irdelenmiştir. Bu çalışmada da doğrudan Suriyeli göçmen ve suç ele alınmamış, fakat Suriyelilerin Kilis’te suç oranının arttırdığı yönünde bir algının geliştiğini tespit etmiştir. Karasu (2017)’de “Kentsel Mekânda Suç Korkusu: Şanlıurfa Örneği” başlıklı araştırmasında, Suriyeli göçmenler ve suç ilişkisini doğrudan sorunsallaştırmamış olmasına karşın, saha araştırmasına katılan yerli halktan örneklem grubunun Şanlıurfa’da yaşayan Suriyeli göçmenleri birinci sırada risk olarak algıladığını tespit etmiştir. Kızmaz (2018a)’ın “Göç ve Suç Arasında Bir İlişki Var mı?: Bütüncül Bir Bakış” başlıklı alan yazınına dayalı hazırladığı makalede ise göçün suça yol açtığı yönünde bir varsayım ileri sürülemeyeceği belirtilmiş ve göçün suç üzerindeki etkisinin kompleks olduğu, değişkenlere göre farklılık arz edeceği belirtilmiştir. Ayrıca, Gürlevik (2018) “Almanya’nın Suç Coğrafyası: Almanlar, Yabancılar-Türkler” başlıklı yüksek lisans çalışmasında 1955-2015 yılları arasını kapsayan Federal Almanya İstatistik Kurumu (DeStatis) ve Federal Almanya Kriminal Polis Daire Başkanlığı Polis İstatistik Kurumundan (BKA-PKS) alınan istatistiklerini kullanarak, Almanya’da yabancıların işlemiş olduğu suçlar, suç türleri, suç oranları ve suçun mekânsal dağılışı özellikleri eyalet ve ilçe (16 eyalet ve 402 ilçe) bazında ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Bununla birlikte, tarihsel süreç içerisinde Almanya’da yaşayan Türklerin diğer etnik gruplar içerisindeki yeri suç coğrafyası bakımından değerlendirilmiştir. Kızmaz (2018b) “Suriyeli Sığınmacılar: Güvenlik Kaygıları ve Suç” başlıklı makalede de Suriyeli göçmen ve suç ilişkisini yine alan yazını üzerinden ele almış, ancak sahadan veri ile değerlendirmeler desteklenmemiştir. Duman (2020) “Madalyonun ‘Öteki’ Yüzü: Görünür Göçmenlerin/Yabancıların Toplumsal ve Kurumsal Adalet Algıları: Yalova İli Örneği” başlıklı saha çalışmasına dayanan makalesinde içinde Suriyeli göçmenlerinde bulunduğu 20 farklı ülkeden göçmenin hem toplumsal hem de kurumsal (kolluk, savcılık, mahkeme vb) adalet algısını irdemiştir. Araştırma sonucunda, uluslararası göçmenlerin, toplumun adalet anlayışından/vicdanından ziyade devlete ve kurumlarına (göç yönetimi) güvendikleri anlaşılmıştır. Keskin ve Yanarışik (2021) “Suriye Göç Krizi Hakkında Güvenlik Endişeleri: Türkiye ve AB Ülkeleri Karşılaştırması” başlıklı metin analizine dayalı çalışmasında Almanya, İsveç ve Türkiye’de Suriyeli göçmenlerin suç eğilimlerinin sanılandan düşük olduğunu ve basın bu algıda etkili olduğunu belirtmiştir.

Polis akademisinde yayınlanan bir rapora göre de suç korkusunun varlığı önemli ölçüde Suriyelilerle/göçmenlerle ilişkilendirilmektedir. Göçmenler hem kültürel hem ekonomik hem de toplumsal anlamda bir tehdit olarak yerli halk tarafından görülebilmektedir. Suriyeliler, yerli halk tarafından, toplumsal düzeni tehdit eden önemli bir tehdit unsuru olarak algılanmaktadır. Raporda, değişen kentsel güvenlik ve suç korkusunun/güvenlik algısının da ekonomik sistemle ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Ekonomik krizlerle birlikte bu algı ortaya çıkmakta ve artmaktadır. Son olarak, raporda medyanın isteyerek veya istemeyerek, korku kültürünü artırdığı da belirtilmiştir (Taştan vd., 2017).

Tüm bu alan yazını birlikte değerlendirildiğinde, 2015 sonrası Türkiye’de suç teorileri ve göç olgusunu alan yazını üzerinden ele alan birkaç çalışma ile 2018’den itibaren Suriyeli göçmen ve suç konusunu sorunsallaştıran birkaç saha çalışması mevcut olduğu ifade edilebilir. Bu bağlamda, Kilis’teki Suriyeli göçmenle ilgili doğrudan suç çerçevesinde herhangi bir saha çalışması yapılmamıştır. Bu çerçevede, araştırmanın ana amacı, İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı’nın Aralık 2020 verilerine göre 109,980 Suriyeli geçici koruma altındaki göçmenin ikamet ettiği ve Suriyeli göçmen sayısının yerli nüfusa oranı bakımından tüm iller arasında birinci sırada bulunan Kilis ilinde görev yapan kamu personelinin Suriyeli göçmen ve suç ilişkisine yönelik algısını çözümlenektir.

2. Araştırmanın Yöntemi

Sosyolojik bağlamda üç temel suç yaklaşımından söz edilebilir. Bunlar; “yapısalcı/işlevselci”, “etkileşimci” ve “eleştirel/çatışmacı” yaklaşımlardır. Fakat mevcut suç teorilerine eleştirel yaklaşan ve birleşik suç teorisi oluşturulması gerekliliğine dikkat çeken araştırmacılar da mevcuttur.

Toplumda var olan her yapı, onun toplumsal bir ihtiyaca karşılık geldiğini kabul eden yapısalcı/işlevselci yaklaşım çerçevesinde, Durkheim, suçun bir sosyal olgu olarak ortaya çıkmasının nedenini toplumun suça ihtiyacı olmasına bağlar ve toplumu oluşturan kişilerin benzer moral bilinçte olmalarının imkânsız olduğunu kabul eder. Kişilerin kalıtımsal özellikleri, sosyalizasyon süreçleri ve buldukları çevre özellikleri kaçınılmaz olarak farklılaşır. Bu nedenle de her zaman kolektif yapıdan sapma olacaktır. Bu sapmalar da bir kariyer biçimi olarak suçun ve suçlunun ortaya çıkmasına neden olacaktır. Bu şekilde ortaya çıkan suçlu davranışı doğuştan değil; içerisinde bulunulan toplumun, onların bu davranışlarını suçlu olarak tanımlamasındandır. Ek olarak, sosyal yapıda meydana gelen düzensizlikler ve sosyal denetimin zayıflaması, suç oranlarını da arttırmaktadır. Sosyal düzensizlik ve sosyal denetimin zayıflamasının ana nedenlerinden biri de göç olgusudur (İçli’den aktaran: Alpman ve Yarcı, 2018, s.150). *Etkileşimci* yaklaşım ise damgalama, etiketleme, kontrol ve öğrenme gibi dört alt yaklaşımıyla suçu teorik olarak açıklamaya çalışmaktadır. Etkileşim teorisine göre suç, sosyal etkileşim süreci içerisinde öğrenilen bir davranıştır. Bu teoride, sosyalizasyon kavramı üzerinde suç davranışını açıklanır. *Çatışmacı yaklaşıma* göre ise suç eyleminin tanımlanması ve uygulanmasında sınıfsal bir yaklaşım temel alınır ve ceza ile adalet sisteminin çözümlenmesinde toplumdaki hâkim sınıf lehine düzenlenen yapıların belirleyici olduğu kabul edilir. Yani, suç kavramı görelidir ve ceza ile adalet sistemi farklı ilgililerdeki gruplar arasından üstün olan grubun çıkarlarını koruyacak biçimde inşa edilir. Bu bağlamda, göç süreci sonucunda oluşan kültürel farklar, göçmenlerin aleyhine bir çatışma ve düzenlemeyle neticelenir. Bu üç yaklaşımın suç sorunsallaştırmada kullandıkları kavramlarda da farklılık söz konusudur. Şöyle ki sosyolojik yapı teorileri suçlu davranışın nedenini kurumsal yapılar, değerler, etnisite, sosyoekonomik statü, göç, cinsiyet, kentleşme, yoksulluk ve işsizlik gibi faktörler ile bu faktörlerin ilişkisi ve değişimi bağlamında ele alır. Etkileşim teorileri ise suçu, toplumun sosyalizasyon yoluyla bireyler üzerindeki kontrol edici etkisi, özellikle de suçlu alt kültür olarak tanımlanan gruplar içerisindeki davranış, suç teknikleri ve rasyonalizasyon süreçleri ile yaftalamalar yoluyla suçlu bireyin kendine yönelik olarak geliştirdiği suçlu kimliği gibi konuları irdeler. Çatışmacı teoriler ise modern toplumun sınıfsal çıkarlar etrafındaki çatışmalarla devam ettiğini, hâkim sınıfın toplumdaki hukuki yapıyı kendi çıkarları lehine belirlediği görüşünü benimser. Buradan hareketle suçun tanımı ile ceza ve adalet sisteminin nasıl şekillendiği üzerinde durur (Alpman ve Yarcı, 2018, s. 150, 153, 156).

Dördüncü bir yaklaşım olarak birleşik suç yaklaşımı ise bir taraftan yerel (bölgesel) unsurların, kültürel ve tarihsel arka planın dikkate alınması diğer taraftan birey ve aile merkezli daha çok zayıf aile bağları, yetersiz sosyalleşme, kimlik problemleri gibi kavramsal alanların göz ardı edilmemesini esas alınmıştır (Güllü, 2014). Başka bir ifade ile hem yapısalcı hem de etkileşimci

yaklaşımların birlikte ele alınması gerektiğine dikkat çekilmeye çalışan yaklaşım önermeleri de bulunmaktadır. Navruz ve Yılmaz (2019) kırık pencere (cam) teorisini bütünleşik suç yaklaşımı içinde saymaktadır.

Suç kavramı hem sosyolojik hem de hukuki boyutu olan bir olgudur. Bu araştırmada, Suriyeli göçmenler ile suç ilişkisi ise sosyolojik bağlamda hem yapısalcı hem de etkileşimci yaklaşımların birlikte değerlendirildiği bir anlayış ile ele alınmıştır. Ayrıca, hukuki olarak suç kabul edilmeyen bazı eylemler kültürel olarak suç olarak kabul edilmektedir. Bu çalışma da Suriyeli göçmenler ile suç ilişkisi hukuk normları yani Türkiye'deki hukuk sistemi esas alınarak sorunsallaştırılmıştır. Şöyle ki 206.09.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na göre, "Suç, toplumsal düzenin devamı açısından korunması gereken hukuki değerlerin ihlâli niteliğini taşıyan, haksızlık teşkil eden insan davranışıdır. Suç, bir haksızlık olmakla birlikte; her haksızlık kanunlarda suç olarak tanımlanmış değildir. Bazı hareketler, her ne kadar haksızlık oluştursa da bu haksızlıklar karşılığında örneğin özel hukuk yaptırımları ya da idari yaptırımların uygulanması ile yetinilir. Zira ceza hukuku yaptırımları birey hak ve özgürlüklerine doğrudan müdahale niteliği taşıdığı için "son çare" olarak görülmelidir. Dolayısıyla, ceza hukuku dışında başka bir yaptırım türü uygulandığında, bozulan toplumsal düzen yeniden sağlanabiliyorsa artık ceza hukuku yaptırımlarına başvurmamak gerekir. Buna göre, ceza hukuku toplumsal yaşamın ihlâl edildiği her durumda devreye girmez; sadece toplumsal yaşam bakımından önem taşıyan menfaatlerin ihlâli suç olarak tanımlanır. Nitekim buna uygun olarak, 5237 sayılı TCK ile suçlar arasındaki "cürüm" ve "kabahat" ayrımı kaldırılmış; mülga 765 sayılı TCK'daki kabahatlerin önemli bir kısmı suç olmaktan çıkarılmıştır. Artık, hukukumuzda bir suç türü olarak kabahatler yer almamaktadır. Kabahatler, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu ile ayrıca düzenlenerek; teorik ve sistematik bir temele oturtulmuştur (Göktürk, 2012, s. 5). 30.03.2005 tarihli 5326 sayılı Kabahatler Kanununun madde 2'ye göre, "kabahat deyiminden; kanunun, karşılığında idarî yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık anlaşılır". Örneğin, hız sınırını aşma ya da yabancı dilde tabela ya da dilencilik suç kapsamında değil kabahat kapsamındaki eylemlerdir. Ayrıca, yabancı uyrukluların işlemiş olduğu suç türleri kayıt altına alınırken; Öldürme, Yaralama, Cinsel Suçlar, Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma, Hakaret, Hırsızlık, Yağma (Gasp) Dolandırıcılık, Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde İmal ve Ticareti, Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Kullanma, Satın Alma, Sahtecilik, Kötü Muamele, Zimmet, Rüşvet, Kaçakçılık, Trafik Suçları, Orman Suçları Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile İlgili Suçlar, İcra İflas Kanunu'na Muhalefet, Askerî Ceza Kanunu'na Muhalefet, Tehdit, Mala Zarar Verme, Görevi Yaptırmamak İçin Direnme, Ailenin Korunması Tedbirine Aykırılık ve Diğer Suçlar başlıkları altında listelenmektedir. Bu çerçevede, yerli halk tarafından suç kapsamında değerlendirilen bazı eylemler kabahat olarak hukuki karşılık bulmaktadır. Bu araştırmada, emniyet ve jandarma personeli dışındaki kamu çalışanlarının da kabahat olan eylemleri suç olarak ifade ettiği ve bunun üzerinde Suriyeli göçmen ve suç ilişkisi kurduğu tespit edilmiştir. Dilencilik buna örnek verilebilir.

Son olarak uluslararası göç ve suç ilişkisi ele alınırken iki ana temel kabul üzerinden hareket edildiği görülmektedir. Bunlardan ilki göçün suçu arttırdığı ikincisi ise azalttığı yönündedir (Lee ve Martinez, 2009; Ousey ve Kubrin, 2018). Bu araştırmada İçişleri Bakanlığının resmî verilerine göre Suriyeli göçmenler çerçevesinde göçmenlerin suçu arttırmadığı hatta yerli halk ile kıyaslandığında daha düşük oranda suça eklemledikleri belirtilmektedir. Bu çalışma kapsamında, saha çalışmasında suç istatistiklerine vakıf emniyet ve jandarma personelinin de benzer söylemde bulunduğu fakat Suriyeli göçmenler ile yakın kamusal hizmet ilişkisi içinde olan diğer personellerin ise Suriyeli göçmenleri yüksek oranda suç ile ilişkilendiren algıya sahip oldukları saptanmıştır.

3. Araştırmanın Tekniği

Göç İdaresi Başkanlığı'nın 2020 yılı verilerine göre, Kilis'te yaşayan Suriyeli sayısı 109.980 olup Türk vatandaşlarına oranı %75,78'dir. Bu bağlamda, araştırmada Türkiye'nin en yüksek Suriyeli göçmen oranına sahip Kilis İli çalışma evreni olarak seçilmiştir.

Tablo 1: 2020 Yılı Verilerine Göre Suriyeli Göçmen Nüfus Yoğunluğunun En Yüksek Olduğu İller

İller	Suriyeli Sayısı	İl Nüfusu ile Karşılaştırma(%)	İller	Suriyeli Sayısı	İl Nüfusu ile Karşılaştırma(%)
Kilis	109,980	75,78	Mersin	221,870	12,06
Hatay	433,012	26,58	Bursa	178,154	5,83
Gaziantep	450,611	21,78	Konya	117,776	5,28
Şanlıurfa	421,367	20,32	İzmir	147,457	3,38
Adana	251,634	11,24	İstanbul	517,345	3,33

Kaynak: (www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638).

Uluslararası göç bağlamında suç sorunsalı temelde iki boyutludur. İlki, yerli halkın göçmenlere karşı işlediği suçlar iken ikincisi göçmenlerin işlemiş olduğu suçlardır. Bu araştırma kapsamında ise, yalnızca ikinci boyut kapsamında Suriyeli göçmenlerin suç ile ilişkili olduğu yönündeki algı sorunsallaştırılmış ve araştırma sınırlandırılmıştır.

Araştırmada, betimsel bir çalışma olması nedeni ile olasılıksız (ihtimali olmayan) örneklem yönteminden kota örnekleme kullanılmıştır. Bu kapsamda, Kilis'teki suçla ve/veya uluslararası göçmenlerle doğrudan ilişkili kurumlar belirlenmiş ve Emniyet Müdürlüğü, Jandarma, Adli Tıp, Denetimli Serbestlik Müdürlüğü, İl Göç Müdürlüğü ve Aile Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü (ŞÖNİM) örneklem grubu olarak seçilmiştir. Böylece, Suriyeli göçmenler ile en çok iletişimde bulunan kamu kurum ve kuruluşlarının personeli ile derinlemesine görüşme yapılarak kamu çalışanlarının Suriyeli göçmenlerin suç ile ilişkilendirilme algıları ve bu algının altında yatan gerekçeler saptanmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte, alanda uzman personelin görüşlerini alarak daha hızlı ve daha sistematik verilere ulaşılması hedeflenmiştir.

Büyüköztürk vd. (2018) nitel çalışmaların araştırılan olguyu tanımamıza ve anlamamıza yardımcı olduğunu belirtmektedir. Bu çerçevede araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik yöntem kullanılmıştır. '*Fenomenolojik yaklaşım insan deneyimini çok boyutlu olarak anlama amacı güder. Olguları açıklar, anlayışların temel anlamlarını ve özünü betimler*' (Tekindal ve Arsu, 2020, s. 178). Creswell (2020, s. 80, 81, 83) fenomenolojik araştırmada görüşme yapılacak katılımcı sayısının büyüklüğünün 3-4 ile 10-15 kişi olduğunu belirtmiş ve Polkinghorne ise 5-25 kişi arasında olabileceğini aktarmıştır. Bu araştırmada, belirlenen kamu kurumlarından 18 farklı görev ve pozisyondaki personel ile görüşme yapılmıştır. Araştırma kapsamında uzman personelin görüşme sorularına verdikleri yanıtlar alıntılanarak, önemli ifadeler, anlam birimleri ve betimlemeler ilişkilendirilerek Creswell'in belirttiği gibi 'öz'ün betimlenmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada, betimsel analiz yapılırken görüşmecilerden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Suç alanında ve Suriyeli göçmenlere yönelik çalışan emniyet, jandarma, adli tıp, denetimli serbestlik, il göç müdürlüğü ve ŞÖNİM personelinin Suriyelilerle doğrudan temas halinde olanlar ile görüşülmeye özen gösterilmiştir. Görüşmede yarı yapılandırılmış form kullanılmıştır. Covid 19 salgını

nedeniyle yüz yüze başlayan görüşmeler soru kâğıdı olarak kamu personeline teslim edilmiş ve yazılı cevaplar alınmıştır.

4. Görüşme Yapılan Personel Gözüyle Suriyeli Göçmenlerin Kilis'te Suça Eklemlenmeleri:

Alan araştırmasında ilk olarak katılımcıların demografik bilgileri tablolaştırılarak yorumlanmıştır. Daha sonra araştırmanın asıl amacına ulaşmak için sorulan sorular, başlıklar halinde sınıflandırılarak analiz edilmiştir. Daha sonra verilerden elde edilen öneriler ve çıkarımlar sonuç kısmında sunulmuştur.

4.1. Görüşme Yapılan Personele Ait Demografik Özellikler

Görüşme yapılan kamu kurum personelinin cinsiyet, medeni durum, yaş, öğrenim ve gelir durumlarına yönelik demografik veriler bu bölümde analiz edilmiş ve medeni durum hariç diğer bilgiler tablolaştırılarak verilmiştir.

4.1.1. Cinsiyet ve Medeni Durumları

Araştırmada örneklemin büyük çoğunluğunu erkek katılımcılar oluşturmaktadır. Araştırma yapılan alanın daha çok kolluk ve adliye olması nedeniyle erkek ağırlıklı bir evren ortaya çıkmıştır. 18 görüşmeciden yalnızca 2 kadın katılımcı vardır. Katılımcı kadın sayısının az olmasının nedeni emniyet, jandarma, adli tıp ve denetimli serbestlik müdürlüğünde kadın çalışan sayısı yok denecek kadar az olması etkili olmaktadır.

Araştırmaya katılan personelin medeni durumuna bakacak olursak büyük çoğunluğun evli olduğunu görmektedir. Katılımcı personelden 13 tanesi evli 5 tanesi bekârdır.

4.1.2. Yaş

Görüşme yapılan personelin yaş değişkeni üç kategoride yoğunlaşmıştır. Ağırlıklı olarak araştırmaya 25-35 (10 personel) yaş aralığından personelin katıldığı görülmektedir. Bunun nedeni kolluk kuvveti personelinin erken emekli olmalarından dolayı hızlı bir personel devrimine tabi olmasıdır. Dolayısıyla 36-45 (7 personel) yaş kategorisinin görece deneyimli personelden oluştuğu söylenebilir. Üçüncü kategori olan 46-56 grubunda ise sadece 1 personel bulunmaktadır. Ardından emeklilik dönemi gelmektedir. Görüşme yapılan personelin genç-orta yaş ağırlıklı olduğu söylenebilir.

4.1.3. Öğrenim ve Gelir Durumları

Araştırmaya katılan personelin eğitim durumuna bakıldığında tamamının yükseköğrenim mezunu olduğu saptanmıştır. Katılımcı personelin tamamı üniversite mezunu olup, iki tanesi yüksek lisans, bir tanesi doktora düzeyinde eğitim almıştır. Dolayısıyla örneklem grubunun iyi derecede eğitilmiş olduğu söylenebilir. Görüşmeye katılan personelin gelir durumu genel olarak üst orta sınıfta olduğu söylenebilir. Görüşmeye katılan yalnızca 3 personelin gelir durumu 5000 TL'nin altındadır.

4.2. Suriyeli Göçmenlerin Kilis'te Suça Eklemlenmeleri Algısı

Araştırma kapsamında Suriyeli göçmenlerle iletişim içinde olan kamu personellerinin bu konudaki algıları belirlenmeye ve Suriyeli göçmenlerin Kilis'te suça eklemlenmelerine yönelik etki eden faktörler ve sorunlar da tespit etmeye çalışılmıştır.

4.2.1. Görüşme Yapılan Kamu Personeline Göre Suriyeli Göçmenlerin Suça Eklemlenmelerinde Etki Eden Faktörler ve Sorunlar

Suriyeli göçmenlerin Kilis'te suça eklemlenmelerine etki eden faktörleri ortaya çıkarmak amacıyla "Suriyeli göçmenlerin suça eklemlenmelerinde etki eden faktörler veya sorunlar nelerdir?" sorusu yöneltmiştir.

Tablo 2: Görüşme Yapılan Personele Göre Kilis'te İkamet Eden Suriyeli Göçmenlerin Suça Eklemlenmelerinde Etki Eden Faktörler

Görüşmecİ	Suça Eklemlenme Nedenleri																	
	Maddi Yoksunluk	Sistemin İşleyişini Öğrenme	Kültürel Farklılık	Cahillik	Yerleşik Olmayı Seçmeme	Psikolojik Faktörler	Eğitimsizlik	Mevcut Suç Ağlarına Eklemlenme	Sosyal Uyumun Sağlanamaması	Kalabalık Aile Yapısı	Dağılımı Aile Yapısı	Kamu Düzeninin Bozulması	Savaş Travması	Kontrolsüz Göç	Toplumun Bakış Açısı	Dil Bilimeme	Azınlık Yapıyorlar	Cevapsız
1		*																
2	*		*	*														
3					*													
4	*					*												
5	*						*	*	*									
6	*		*															
7	*		*															
8	*		*															
9	*		*							*								
10											*	*		*				
11																		*
12	*		*			*												
13			*										*	*				
14	*		*			*			*				*		*	*		
15	*																	
16																	*	
17	*						*											
18	*										*							

Verilen cevapları irdelenecek olursa suça etki eden faktörlerin genellikle yerli nüfusla aynı gerekçelere dayandırıldığı çıkarımı yapılabilir. Katılımcılara göre Suriyeli göçmenleri suça iten nedenler şunlardır: "Ekonomik faktörler", "Sosyal çevre", "Eğitim seviyesi" ve "Kültür farkı". Suça etki eden farklı neden ve göçle bağdaştırılabilecek en önemli husus katılımcıların çoğunluğunun temas ettiği kültür olgusudur. Bir diğer önemli nokta ise 13, 14 ve 18'inci görüşmecilerin ifade ettiği savaş travmasıdır. Özellikle Suriye'de yaşarken çocukluk çağlarında savaş travması yaşamış olup Türkiye'ye yerleştikten sonra burada büyüyen nesil açısından önemli bir etki oluşturabileceği belirtilmiştir.

4.2.2. Görüşme Yapılan Kamu Personeline Göre Kilis'te Suriyeli Göçmenlerin En Çok Karıştığı Suçlar

Görüşmelerde katılımcılara Suriyeli göçmenlerin en çok işlediği suçları tespit etmek için yöneltilen sorularda genellikle benzer cevaplar verilmiştir. Katılımcılara göre Suriyeli göçmenlerin en çok işlediği suçlar genellikle adli suçlardır ve en çok işledikleri suçlar Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3: Görüşme Yapılan Personele Göre Kilis'te İkamet Eden Suriyelilerin En Çok İşlediği Suçlar

Görüşmeci	Suç Türleri
1	-Cinsel Taciz, Çocuğun Cinsel İstismarı, Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma, Hırsızlık, Yaralama, Adam Öldürme, Göçmen Kaçakçılığı.
2	-Cinsel İstismar, Yaralama, Hırsızlık, Kadına Karşı Şiddet, Yalan Beyan, Yağma, Göçmen Kaçakçılığı, Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma, Adam Öldürme, Kadın Beden İşçiliği (Fuhuş)
3	-Uyuşturucu
4	-Trafik Kazası, Kasten Yaralama
5	-Kasten Yaralama, Hırsızlık
6	-Kasten Öldürme Kasten Yaralama Trafik Olayları Narkotik Suçları Göçmen Kaçakçılığı.
7	-Kasten Yaralama Basit Yaralama Nitelikli Dolandırıcılık Cinsel İstismar Hırsızlık, Kasten Öldürmek
8	-Hırsızlık, Kasten Yaralama.
9	-Kaçakçılık, Yaralama
10	-Kavga, Yaralama, Sahtecilik
11	-Hırsızlık, Gasp, Kadın Beden İşçiliği (Fuhuş)
12	-Eşe Karşı Şiddet
13	-Yaralama Darp, Hırsızlık (Daha çok çocuk grubu), Öldürme
14	-Hırsızlık, Darp, Cinsel Suçlar, Kaçakçılık.
15	-Hırsızlık, Yaralama, Uyuşturucu, Cinsel İstismar, Adam Öldürme.
16	-Yağma, Hırsızlık, Uyuşturucu.
17	-Göçmen Kaçakçılığı, Hırsızlık, Çocuk İşçiliği, Erken Yaşta Evlilik, Sigortasız İşgücüne Katılım
18	-Göçmen Kaçakçılığı, Hırsızlık, Evrakta Sahtecilik, Aile İçi Şiddet

Tablo 3'e göre, Suriyeli göçmenlerin en çok işledikleri suçların tamamının asayişle ilgili suçlar olduğu, terörle ilgili suçların olmadığı anlaşılmaktadır. Sayılan suçların genellikle ekonomik kaynaklı olan hırsızlık, kaçakçılık ve şiddet suçları olan yaralama, darp ve cinayettir. Cinsel suçların da azımsanmayacak kadar fazla olduğu sanılmaktadır. Fakat burada kültür ve gelenek farkının etkisinin çok olduğunu, küçük yaşta evlilik ve çok eşliliğin yaygın olmasının sonucu olduğu ifade edilebilir. Diğer yandan zor durumda ve kimsesi olmayan kadınların da istismara uğradığı ve kadın beden işçiliğine zorlandığı ifade edilmektedir.

4.2.3. Kilis'te Yaşayan Suriyeli Göçmenlerin Türk Vatandaşlarına Kıyasla Suç Oranı

Görüşmede katılımcılara Suriyeli göçmenlerin yerli nüfusa kıyasla suç oranı sorulduğunda çoğunlukla Suriyeli göçmenlerin suç oranının Türk vatandaşlarından daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara bakılacak olursa, hâkim görüşün ağırlıklı olarak Suriyeli göçmenlerin yerli vatandaşlara kıyasla daha fazla suç işlediği yönündedir. Hatırlanacağı üzere Tablo 1'de Kilis'te Suriyeli göçmenlerin nüfusunun yerli nüfusuna oranının %75,783 olduğu ortaya konulmuştur. Dolayısıyla katılımcıların verdikleri cevapların buna göre değerlendirilmesi gerekmektedir.

On sekiz katılımcının on iki tanesi %68 ile %85 arasında Suriyelilerin daha çok suç işlediği, görüşmeye katılan üç personel (Görüşmeci 6, 9, 16) ise Suriyelilerin daha az suç işlediği fikrini beyan etmişlerdir. **Görüşmeci 9**'un Kilis'teki Suriyeli nüfusun çoğunluğunun kadın ve çocuklar olması suç oranlarını düşürmektedir savı dikkat çekicidir. **Görüşmeci 1**: '%45 seviyeli (Genel içindeki oran)' ve **Görüşmeci 10**: 'Ben oransal bir fark göremiyorum' diye cevap vermiştir. İki katılımcı yerli ve Suriyeli nüfus arasında suç işleme yönünden bir fark olmadığını belirtmiş ve bir katılımcı soruyu cevapsız bırakmıştır.

Burada dikkat edilmesi gereken husus Emniyet ve Jandarma personeli olan katılımcılardan resmî istatistik bilgisine sahip olanların haricinde katılımcıların tamamının Suriyeli göçmenlerin daha fazla suç işlediği şeklinde görüş beyan etmeleridir. Her ne kadar katılımcı personel, geçici koruma altındakilerle veya onlara yönelik çalışıyor olsalar dahi resmî rakamların aksine Suriyeli geçici koruma altındakilerin daha fazla suç işlediği algısına sahiptirler. Memiş (2015, s. 109) Kilis'te yaptığı alan çalışmasında, yerli halktan 400 görüşmeciye yönelttiği "Suriyelilerin Suç Oranlarını Arttırdığı Doğru mu?" sorusuna verilen cevap %77,5'i evet olmuştur. Başka bir ifade ile Kilis'teki yerli halk gibi Kilis'te görev yapan, Suriyeliler ile çalışan ve eğitilmiş kamu personeli de Suriyeli göçmenleri büyük oranda suç ile ilişkilendirmektedir. Resmî suç kayıtları hakkında bilgi sahibi olan emniyet ve jandarma personeli ise Suriyelilerin yerli halka göre daha az suç ile eklemlendiğini ifade etmiştir. Karasu (2017, s. 60) Şanlıurfa'da yaptığı saha çalışmasında, yerel halk tarafından kent alanında kendilerini tedirgin eden gruplar sırasıyla Suriyeliler, aşiret mensupları, grup halinde gezen gençler, sarhoşlar ve evsizler olarak belirtilmiştir. Suriyelilerden tedirgin olanların oranı ise yaklaşık %37'dir. Karasu (2016, s. 1011) bir başka alan çalışmasında ise "Suriyeli sığınmacıların Şanlıurfa'da suç oranlarını artırdığını düşünüyor musunuz?" sorusunu yöneltilmiş ve yerli halktan görüşmecilerden %56,3'ü evet yanıtını vermiştir. Yani yerli halktan görüşmecilerin yarısından fazlası Şanlıurfa'da Suriyeli göçmenlerin suç oranlarını arttırdığını düşünmektedir. Koçak ve Küçük (2020, s. 138) Trabzon'da ikamet eden Suriyeli göçmenlerin konumlandırılışıyla ilgili yapmış olduğu yerli halktan 250 kişi ile gerçekleştirdiği saha çalışmasında, katılımcılara Suriyeli göçmenlerin Trabzon'da suç oranını artırıp arttırmadığı konusunda soru yöneltilmiştir. Katılımcıların %75,6'sı soruya evet yanıtını vermiştir. Taş ve Tekkanat (2018, s. 84) Elâzığ kent merkezinde ikamet eden yerli halktan elli görüşmeci ile Suriyeli göçmenlerin kentte yarattığı sorunları tespit etmeye ve yerel halkın sığınmacılara karşı algısını ölçmeye yönelik saha çalışması uygulamıştır. Alan araştırmasında görüşmecilere "yaşadığınız mahallede sığınmacılar sorun teşkil ediyorsa sebebi nedir?" sorusu yöneltilmiştir. Sorunlar en yüksek orandan başlayarak sırasıyla %34 'dil ve kültür farklılığından dolayı uyum sorununun yaşanması', %28 'Suriyelilerin gelmesiyle beraber işsizliğin artması', %24 'kira fiyatlarının artması' ve %12 ile 'suç oranlarının artması' olarak saptanmıştır. Bu sorunların içinden suç dördüncü sırada sorun olarak algılanmıştır.

Polat ve Yılmaz (2021)'in 2018 yılında Elâzığ merkez ilçe kent alanında görev yapan mahalle muhtarlarıyla yaptığı alan çalışmasında ise, Suriyelilerin mahallelerde yaratmış oldukları sorunlar arasında suç oranlarında artışa hiç değinilmemiştir. En fazla 'başlık parası', 'kadın beden işçiliği', 'çocuk evlilikler' ve 'çok eşlilik' gibi Türk hukuk sisteminde suç olarak kabul edilen ve Suriyeli göçmen kadınların mağdur olarak taraf olduğu konularda sorunların yaşandığı ifade edilmiştir. Mahallelerde sorun olarak 'temizlik' birinci sırada belirtilmiştir. Yani muhtarlar Suriyeli göçmenler ile suçu doğrudan ilişkilendirmemektedir. Suriyeli göçmenlerin ne tür suçlarla eklemlendikleri sorulduğunda ise 1. sırada 'çocuk evlilik', 2. sırada 'kaçak işçilik', 3. sırada 'ruhsatsız işletme', 4. sırada 'dilencilik', 5. sırada 'kadın beden işçiliği' ve 'uyuşturucu kaçakçılığı' ile son sırada bir muhtarın ifade ettiği 'organ kaçakçılığı' belirtilmiştir. Ruhsatsız işletme ve dilencilik kabahat olmasına karşın suç olarak değerlendirilmiştir. Çocuk evlilik ve kadın beden işçiliği ise Suriyeli göçmen kadınların mağduru olduğu suçlardır.

Sonuç olarak olgunun aksine Suriyelilerin yerli halka oranla daha yüksek oranda suç ile eklemlendiği algısının toplumda yaygın olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle Suriyeli göçmenlerin suç ile ilgili verileri resmî makamlarca yerli halk ile daha fazla paylaşılmalı ve bu konuda daha kapsamlı akademik çalışmalar yapılmalıdır.

4.2.4. Kilis'e İlk Dönem Gelen Suriyeli Göçmenler ile Türkiye'de Yetişen Göçmenler Arasında Suç İşleme Farkı

Görüşmecilere Suriye iç savaşının başladığı ilk dönemlerde gelen Suriyeli göçmenler ile daha sonra gelen yahut ilk dönem gelmiş olup özellikle çocuk iken Türkiye'de yetişkinliğe geçen nesil arasında suça katılım açısından fark olup olmadığı, suça katılım oranının artıp artmadığını anlamaya yönelik sorulan soruya şöyle yanıtlar verilmiştir;

Görüşmeci 1: *'Suriyeli vatandaşların ülkemize ilk geldiği 5 yıl içinde okula gitmeyen gidemeyen özellikle erkek çocukları, yetişkin oldukları dönem ve öncesinde suçların şüphelisi ve hükümlüsü haline geldiler.'*

Görüşmeci 3: *'Fark var suç oranı yükseldi.'*

Görüşmeci 4: *'Fark vardır. İlk gelen Suriyelilerin suç oranı düşük sonradan gelen Suriyelilerin suç oranı daha fazladır.'*

Görüşmeci 5: *'Ülkemize gelen ve topluma entegre olan Suriye uyruklu şahıslar; daha sonra ülkemize gelen diğer Suriye uyruklu şahıslara nazaran daha az suç işlemektedir.'*

Görüşmeci 8: *'Suç oranı arttı, çok fark vardır. Çocukluktan Türkiye'ye geldiğin kültür ve yaşam standartlarına alıştığı için suç oranı düşürmektedir.'*

Görüşmeci 9: *'İlk gelen Suriyeliler adaptasyon sorunu yaşıyor ve kente dahil olmak istiyorlardı. Şu an bu sorun kalmadı ve artık suç oranı artmaya başladı.'*

Görüşmeci 10: *'Türkiye'de yetişen Suriyelilerin suç işlemeye eskilerden daha meyilli olduğunu düşünüyorum.'*

Görüşmeci 11: *'İlk gelen Suriyelilerde daha fazla. Suç işleme yüksek olmakla beraber yaşanan sosyal çevreyi tanıma ve edinilen arkadaşlıklarla beraber Türkiye'ye gelen ve burada yetişen Suriyelilerde organize olarak suç işleme oranı gittikçe artmaktadır.'*

Görüşmeci 12: *'Daha sonra gelenler savaşa daha çok maruz kaldığı için daha şiddete meyilli gelmiş olabilirler. Canları daha çok yandığı için. İkinci gelen grup sonradan Türkiye'ye alışmaya başladığı için kültürel farklılıklara daha yeni adapte olmaya çalışıyor olabilir. Eski gelenler düzenlerini kurduğu için suç oranı daha düşük olabilir.'*

Görüşmeci 14: *'Genç nüfusun suç potansiyeli fazlaştı, psikolojik problemler, işsizlik kabullenememiş gibi sebeplerden yetişkinlerde az, genç grupta oran daha fazla Türkiye'de doğanların suça bulaşma oranı ilk gelen Suriyelilere göre daha fazla.'*

Görüşmeci 15: *'Fark vardır. Çocuklukta Türkiye'ye gelen Suriyeliler gençliğe geçiş sürecince yaşadıkları olumsuz durumlardan dolayı kişiliklerini, kritik dönemlerini olumsuz etkilemektedir. Bu gibi olumsuz durumlar suç işleme oranını arttırmaktadır. Burada yetişen daha çok suç işliyor.'*

Yanıtlar incelendiğinde katılımcıların büyük çoğunluğu ilk gelen Suriyeli göçmenlerin daha az suça katıldıkları yönünde fikir beyan ettikleri görülmektedir. On üç katılımcı ilk gelen grupların daha az suça katıldıkları Türkiye'de hayat kurmak için çabaladıklarını ifade etmiştir. Burada önemli olan husus yaş ve nesil noktasında fark olduğudur. Ayrıca, iç savaştan önce gelen Suriyeliler ile savaş sonrası Türkiye'ye sığınanları hem uyum hem de suç ile ilişkilendirme bakımından bir ayrıma gidildiği

tespit edilmiştir. **Görüşmeci 7:** *‘Ülkemize savaştan önce gelen Suriyeliler, ülkeyi yurt edinip, yaşamaya devam etmişlerdir. Olaylara karışmazlar. Savaştan sonra gelenler suç oranını arttırarak, ülkenin bazı bölgelerini yaşanmaz hale getirmişlerdir.’*

Görüşmeci 13: *‘Uzun süre Türkiye’de kalıp, çocukluktan yetişkinliğe geçenler daha uyumlu olmakla birlikte çocukluk çağı suç oranı Türk çocuklarla benzer oranda olduğu kanaatindeyim.’* diye cevap vererek yine ilk grubun daha az suça katıldığını ifade etmekle beraber Suriyeli göçmenler ile Türk vatandaşlarının suç oranı konusunda benzer olduğunu dolayısıyla ilk gelen grupların Türk vatandaşlarına nazaran daha az suça katıldığını belirtmiştir.

Görüşmeci 16: *‘Suriyeliler Kilislileri suç işleme konusunda yetiştirdiler. Farklı suçlara da yöneltildiler.’* Yanıtını vererek suç oranları konusuna değinmeyerek Türk ve Suriyeli toplumunun birlikte yaşayıp birbirlerini tanıdıktan sonra suç çeşitlemesi olduğunu belirtmiştir.

Görüşmeci 18: *‘İlimizde yetişen Suriyeli ergin olan çocukların suç oranı daha düşük seyretmekte’*

Türkiye’ye çocuk yaşta gelen Suriyeli göçmenlerin ilk kuşağa göre suç işleme oranlarının arttığı ve düştüğü önünde iki farklı görüş ifade edilmiştir. Bu konuda resmî istatistiklere dayalı bir analizin yapılması gerekmektedir. Bu konuda remi bir açıklamada bulunmamaktadır.

Görüşmeci 6 ve Görüşmeci 17 bu soruyu yanıtızsız bırakmışlardır.

4.2.5. Suriyeli Göçmenlerin İşlediği Suçları Göz Önünde Bulundurarak, Bunları Daha Çok Birbirlerine Karşı mı Yoksa Türk Vatandaşlarına mı Karşı İşledikleri Sorunsalı

Kilis’te yaşayan Suriyeli göçmen oranının %75.78 olduğu göz önüne alındığında göçmenlerin işledikleri suçların daha çok kime karşı işlendiği sorunsalı toplumsal barış açısından önemlidir. Yanıtlar incelendiğinde katılımcıların büyük çoğunluğu Suriyeli göçmenlerin suçu birbirlerine karşı işlediği yönünde görüş belirtmişlerdir. On iki katılımcı doğrudan suçu kendi aralarında işlediklerini ifade etmiş; katılımcılardan biri ise **Görüşmeci 11:** *“İlk zamanlarda Suriyeliler arasında birbirlerine karşı suç işleme oranı yüksekken, yaşanan ortama alışma ve çevreyi tanıma sürecinden sonra ayırım yapılmadığı düşüncesindeyim.”* diyerek suçu işleme hedefinin yaşam çevresiyle ilgili olduğuna işaret etmektedir. Dolayısıyla topluma uyum sağladıkça suçun hedefiyle ilgili bir ayırım bulunmadığını belirtmiştir.

Üç katılımcı suç hedefiyle ilgili bir ayırım olmadığını beyan etmiş iki katılımcı ise Türk vatandaşlarına karşı daha fazla suç işlendiği yönünde görüş beyan etmişlerdir. Dolayısıyla Suriyeli göçmenlerin suç işlerken yüksek oranlı olarak birbirlerine karşı suç işledikleri sonucu çıkmaktadır.

Suriyeli göçmenlerin suçu genellikle birbirlerine karşı işlediklerinden hareketle katılımcılara, göçmenlerin kendi aralarında işlemiş oldukları suçları adli mercilere yansıtmadan kendi aralarında çözdükleri hususu sorulduğunda aşağıda bulunan yanıtlar verilmiştir:

Görüşme yapılan personelden alınan cevaplara bakıldığında katılımcıların yedisi göçmenlerin olayları kendi içlerinde çözdüklerini ifade etmişlerdir. Özellikle aile büyükleri, kanaat önderleri ve dinî önderlerin olayların çözülmesinde etkin oldukları ifade edilmiştir.

Katılımcıların altısı ise yaşanan olayların adli mercilere yansıdığı doğrultusunda görüş beyan etmişlerdir. Beş katılımcının ise bu konuda deneyim sahibi olmadıklarını ve görüş beyan etmedikleri görülmektedir. Görüşülen personelin yanıtları doğrultusunda göçmen grubunun yeni toplumsal çevre entegrasyonu ile içinde yaşadıkları yeni toplum normlarına uyum sorunun kalmaması böyle bir ayrımı ortadan kaldırdığı veya kaldıracağı savunulabilmektedir.

4.2.6. Kilis'te Suriyeli Göçmenlerin Yaşadığı Sorunlar

Araştırmada, Suriyeli göçmenlerin Kilis ilinde yaşadığı sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Suça eklenme ile doğrudan ilişkili olması nedeniyle önem arz etmektedir. Görüşmeye katılan personelin Kilis'te Suriyeli göçmenlerin yaşadığı sorunlar nelerdir sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde başlıca sorunun ekonomi olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4: Görüşme Yapılan Personele Göre Kilis'te İkamet Eden Suriyelilerin Yaşadığı Sorunlar

Görüşmeci	Yaşanılan Sorunlar														
	Yoksulluk	İkamet	İşsizlik	Sosyal Uyum	Psikolojik	Eğitim	Sağlık	Güvenlik	Toplumsal Dışlanma	Yardımların Suiistimali	Barınma	Suçla Karışma	Sorun Yaşamıyorlar	Cevapsız	Diğer
1	*	*	*	*	*										
2			*												
3			*												
4													*		
5			*	*		*									
6													*		
7													*		
8													*		
9			*			*									
10	*					*	*	*							
11	*			*	*										
12			*					*	*						
13	*		*								*				
14			*			*		*				*			
15								*							
16															*
17			*								*				
18														*	

Verilen yanıtlar incelendiğinde işsizlik ve konut sorunu gibi ekonomik sorunların yanında uyum ve entegrasyonla ilgili sorunlar olduğu da ortaya çıkmaktadır. Katılımcılardan **Görüşmeci 4, 6, 7 ve 8** Suriyeli göçmenlerin Kilis'te sorun yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. **Görüşmeci 18** soruyu yanıtsız bırakmıştır.

4.2.7. Kilis Halkının Suriyeli Göçmenlere Yönelik Şikâyetleri

Görüşmeye katılan personelin, yerli vatandaşlar içinde Suriyelilerin gelmesi ile huzurlarının bozulduğuna Suriyelilerin devamlı suç işlediğine yönelik şikâyetler alıyor musunuz? Alıyorsanız bu şikâyetler nelerdir? Söz konusu şikâyet/sorunlar için çözüm öneriniz var mı? Sorularına verdikleri yanıtlar aşağıdaki gibidir:

Görüşmeci 1: *'Kanun uygulamalarında tarafsız olunması talepleri çok fazla, ancak işleyiş olarak maddi yardımlarda Türk vatandaşlarının ihmal edildiği sürekli söyleniyor. Bu sebepten gelir eşitsizliğinden mahalle halkının mağdur edildiğinden bahsediliyor. Adli konularda özellikle çevreyi rahatsız ederek geç saatlere kadar dolaşmaları (hırsızlık) suça karışmalarını arttırdı şeklinde anlatılıyor.'*

Görüşmeci 10: *'Şehrin birdenbire kalabalıklaşması, hayatın pahalılaşması, artan iş gücü nedeniyle iş bulmanın zorlaşması halkta şikâyetlere neden oldu. Kilis'te Suriyeli nüfusun azaltılması gerekir. Suriyelilerin suç işledikleri için huzurun bozulduğu düşüncesine katılmıyorum.'* Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de yaşanan ekonomik sorunlar neticesinde göçmenlerle ekonomik yoksun yerli halk arasında kaynak paylaşımına dayanan sorunlara dikkat çekilmiştir.

Yanıtlar incelendiğinde Kilis halkının genellikle asayiş olaylarının artmasından şikâyetçi olduğu ortaya çıkmaktadır. Katılımcı personelin, toplumsal huzurun ve düzenin bozulduğuna dair şikâyetlerin sıkça dile getirildiğine yönelik tecrübeleri durumu ortaya koymaktadır. Ayrıca 5326 sayılı *Kabahatler Kanunu* madde 36, başkalarının huzur ve sükûnunu bozacak şekilde gürültüye neden olan kişiye, idarî para cezası öngörmüş ve bu kabahat dolayısıyla idarî para cezasına kolluk veya belediye zabıta görevlilerinin karar verici olduğunu belirtmiştir. Yani kabahat olan bir fiil 5237 sayılı *Türk Ceza Kanunu* kapsamında suç olarak değerlendirilmiştir.

Görüşmeciler sorunların çözümüne yönelik olarak ise; Suriyeli göçmenlerin gönderilmesi, kent alanının dışında belli bölgelere iskân edilmelerini ve buralarda tutulmalarını, suça karışan yabancılara yönelik ceza oranının artırılması gibi önerileri dile getirilmiştir.

Görüşmeye katılan personele Kilis halkının Suriyeli göçmenlerin bakışını tespit etmek amacıyla **"Suriyeliler ile komşuluk yapmaktan rahatsız olan mahalle sakinleri var mı? Varsa nedeni nedir?"** sorusu yöneltilmiştir. Yanıtlara bakıldığında katılımcıların tamamına yakını kültürel farklılıklardan ve yaşam tarzlarından dolayı yerli halkın Suriyeli göçmenler ile komşuluk yapmaktan rahatsız olduğunu belirtmişlerdir. Gürültü, örf adet uyumsuzluğu, yaşayış biçimleri ve kiraların artmasından dolayı huzurlarının bozulduğunu aktarmışlardır.

4.3. Kilis Halkı ile Suriyeli Göçmenlerin Kültürel Durumu

Kilis'te yaşayan Suriyeli göçmenler ile ilgili olarak kültür farkının veyahut kültür çatışmasının suç üzerindeki etkisini tespit edebilmek amacıyla katılımcılara *'Kilise yerleşen Suriyelilerin Kilis halkının kültürüne, örf ve adetlerine yakın olduğunu düşünüyor musunuz? Kültür farklılığının suç üzerinde etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?'* sorusu sorulmuştur.

Yanıtlar incelendiğinde altı katılımcının Kilis halkı ile Suriyeli sığınmacıların kültür, örf ve âdet olarak birbirlerine yakın olmadığına dair görüş belirttiği görülmektedir. Katılımcılardan **Görüşmeci 3, 7, 11 ve 12** kültür farkının işlenen suçların üzerinde çok etkisi olduğunu belirtmişlerdir.

Görüşmeci 15: *'%50 evet. Bir toplumda yapılması kanunen veya örfi olarak yasak olan bir davranışın başka bir toplumda normal kabul edilmesi. Örnek; 18 yaş altı evlilikler.'*

Görüşmeci 6: *'Yakın olduğunu düşünüyorum. Özellikle kaçakçılık ve göçmen kaçakçılığı olaylarını koordineli hareket etmektedirler.'*

Görüşmeci 9: *'Sınır komşusu olan Suriyeliler örf adet olarak Kilis'e yakın ama onlarda daha muhafazakâr bir yapı var. Kültür farkı suç üzerinde tabii ki etkili ancak burada Suriyeli sayısı çok olduğu için bundan etkilendiklerini düşünmüyorum.'*

Görüşmeci 10: *'Birçok alanda yakınlık, benzerlik olduğunu düşünüyorum. Bize göre daha baskıcı bir yönetimden geldikleri için polis. Mahkeme korkuları Türk vatandaşlarından fazla.'*

Görüşmeci 17: *‘Evet düşünüyoruz. Kültür farklılığı suça eğilimle alakalı olmamakla birlikte bu eğitimle alakalı bir durumdur’.*

Katılımcıların büyük çoğunluğu Kilis halkı ile Suriyeli göçmenlerin kültürel olarak yakın olduğunu ifade etmişlerdir. Dolayısıyla kültür farkından kaynaklı suçların az olduğu kanaatini paylaşmışlardır. Verilen yanıtlar genel olarak irdelendiği kültür farkı suç üzerinde etkilidir fakat Kilis’te yaşayan göçmenlerin kültür farkı kaynaklı suç işlemediği görüşü ağır basmaktadır.

Görüşmeci 18 soruyu yanıtsız bırakmıştır.

4.4. Kilis’te Suriyeli Göçmen Suç ve Çeteleşme

Kilis’teki sığınmacıların suça eklenme tarzı incelenirken göçmenlerin yaşadığı çöküntü alanlarında suç örgütü kurma veyahut çeteleşme eğilimine de bakmak gerekmektedir. Katılımcılara ‘Kilis’te yaşayan Suriyeli göçmenlerin ağırlıklı olarak yaşadığı mahallelerde gruplaşarak suç örgütü oluşturma, ya da çeteleşme olaylarına şahit oldunuz mu?’ sorusu sorulmuştur.

Verilen yanıtlara bakıldığında katılımcıların büyük çoğunluğunun Kilis’teki Suriyeli göçmenlerin çeteleşme ve suç örgütü kurma faaliyetlerine girişmedikleri görüşünü paylaştıkları görülmektedir. On sekiz katılımcıdan on ikisi çeteleşme ve suç örgütü olmadığına dair fikir beyan etmişlerdir. Ekonomik olarak geri kalmış bazı mahallelerde Suriyeli göçmenlerin kümelenmesine rastlansa dahi genel manada şehirde bir organize suç örgütü oluşmamıştır.

Katılımcılardan dört tanesi çeteleşme ve örgüt kurma şeklinde gruplaşmaların olduğuna dair görüş beyan etmişlerdir. Fakat bunun teknik manada çeteleşme veya örgüt kurma olduğu söylenememektedir. Örneğin, **Görüşmeci 2** evet yanıtı vermesine rağmen ‘birbirlerini tutma ve kayırma’ şeklinde cevap vermiştir. Bunun da kriminolojik anlamda çete veya örgüt kurmak olarak adlandırılmayacağı çıkarımı yapılabilir. Yine, **Görüşmeci 11**’in kimi operasyonlarda yakalanan zanlıların aynı muhitte ikamet etmelerini örnek vermesi çeteleşme ve örgüt vasfı için yeterli olmamaktadır. **Görüşmeci 13** ise çocuklar arasında çeteleşme olduğu belirtmiştir. Suriyeli göçmenler ve suç konusunun özellikle çocuklar bağlamında daha ayrıntılı ele alınması gerekmektedir.

Görüşmeci 18 soruyu yanıtsız bırakmıştır.

5. Kilis’te Suriyeli Göçmenlerin Suça Eklenmelerine Yönelik Algı

Göçmenler ve suç alanındaki çalışmalar incelendiğinde yerli toplumun genellikle göçmen kitlesine karşı ön yargı ve olumsuz algılara sahip olduğu yönündeki görüş ortaya konulmaktadır.

5.1. Kilis’te Ayrımcılık ve Damgalamanın Suriyeli Göçmenlerin Suça Eklenmeleri Üzerindeki Etkisi

Kriminoloji alanında yapılan çalışmalar ayrımcılık ve damgalamanın suça eklenme üzerinde etkisinin çokça olduğunu ortaya koymaktadır. Göç alan toplumlara bakıldığında Türkiye dahil genellikle dışardan gelenlere karşı bir önyargı olduğu gözlemlenmektedir. Türkiye’de de Suriyeliler geldi suç oranı arttı gibi bir algının olduğu açıktır. Toplumdaki bu algının pratiğe dökümünü tespit etmek amacıyla katılımcılara şu soru sorulmuştur: ‘Ayrımcılık ve damgalamanın Suriyelilerin suç işlemesi üzerindeki etkisi konusunda fikriniz nedir?’

Yanıtlar incelendiğinde katılımcıların yarısının ayrımcılığın, Suriyeli göçmenleri suça ittiği görüşünü paylaştığı tespit edilmiştir. **Görüşmeci 5:** *‘Vardır. Suriyeli şahıslar ayrımcılık nedeniyle ülke içinde yasal olmayan usullerden kazanç sağlama yoluna gitmektedir.’* **Görüşmeci 11:** *‘Ayrımcılığın temelini Suriyelilerin Türk halkı tarafından ‘rahatlar’ diye tabir edilen durumlardan kaynaklandığını, Suriyeli oldukları için değil de farklı ve Türk milletine göre doğru olmayan bir yaşam tarzı sürdürdükleri*

için meydana geldiği düşüncesi ile işlenen suçların da bu bağlamda ayrımcılık kılıfına uydurulabileceği görüşündeyim.’ **Görüşmeci 16:** *‘Türkler Suriyelilere ayrımcılık yapıyor. Yani Türkler en basitinden 300 TL’lik bir kirayı Suriyelilere 1000 TL’ye veriyor. Böylelikle insanlara etkisi olur.’* biçiminde fikirlerini beyan etmiştir.

Ayrımcılık ve damgalamanın Suriyelilerin suça eklemelenmesine etkisi olmadığını savunan diğer görüşmecilerden 8 ve 9’un verdiği yanıt dikkat çekicidir. **Görüşmeci 8** Kilis halkıyla Suriyelilerin kültür benzerliğinin ayrımcılığın önüne geçtiğinden dolayı etkisinin olmadığı görüşünü paylaşmıştır. **Görüşmeci 9** da aynı görüşe paylaşmış ve ayrımcılık ile damgalamanın genel olarak olmadığını ve olsa bunun münferit birkaç kişiye has olduğunu dolayısıyla bunun suça etkisinin olmadığı görüşünü paylaşmıştır.

5.2. Kilis’te Basın ve Medyanın Suriyeli Göçmenlerin Suça Eklemelenmeleri Üzerindeki Etkisi

Basın ve medyanın Suriyeli göçmenleri suç ile ilişkilendirmedeki rolünü tespit etmek için şu soru sorulmuştur: ‘Suriyelilere karşı Türk vatandaşları tarafından işlenen suçlar konusunda basın ve medyanın etkisi var mıdır? Varsa ne kadar etkilidir açıklar mısınız?’ soruya verilen yanıtlar şunlardır:

Yanıtlara bakıldığında on iki katılımcı yani büyük çoğunluğu yazılı ve dijital medyanın Suriyeli göçmenleri suça iten bir etken olduğu görüşünü paylaşmaktadır. Kimi zaman haber sunumunda genellemeci bir dil kullanıldığı kimi zaman hem Suriyeli göçmenleri hem de yerli halkı provoke edici söylemler geliştirdiği ifade edilmiştir.

Katılımcılardan **Görüşmeci 7:** ‘Yoktur.’ ve **Görüşmeci 13:** ‘Bu konuda basın ve medya duyarlı olduğu için negatif belirgin bir etki düşünmüyorum.’ yanıtlarını vererek aksi yönde fikir beyan etmişlerdir. Dört katılımcı ise konuya dair fikir sahibi olmadığını belirtmişlerdir.

5.3. Suriyelilere Yönelik Kötü Muamele ve Ayrımcılık Algısı ile Suç

Görüşmede katılımcıların ağırlıklı olarak medyanın Suriyeli sığınmacıları suça ittiğine dair görüş beyan etmeleri üzerine, buna bağlı olarak etkiye tepki verilip verilmediğinin ölçülmesi amacıyla katılımcılara yerel halkın göçmenlere kötü muamele ve ayrımcılık yapıp yapmadıklarına dair soru sorulmuştur. Katılımcıların ‘Yerel halkın Suriyelilere karşı kötü muamele ve ayrımcılık yaptığına şahit oldunuz mu? Bunun suç üzerinde etkisini tecrübelerinizden yola çıkarak açıklayınız.’ denilmiştir.

Yanıtlar incelendiğinde katılımcıların sekiz tanesi farklı derece ve durumlarda Suriyelilere ayrımcılık yapıldığını belirtmişlerdir. **Görüşmeci 1** bir sosyal yardımlar konusunda Suriyeli göçmenlerin kayırıldığını, yerel halkın buna tepki olarak zaman zaman ayrımcılık yaptığını belirtmiştir. **Görüşmeci 9 ve 10** maddi durumu kötü ve zayıf olanların ayrımcılığa maruz kaldığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca dil bilmeyenlerin hor görüldüğüne dair bilgi verilmiştir. **Görüşmeci 11** ise krizin ilk yıllarında gelenlere Türk halkının fazlasıyla yardımcı olduğu fakat süre uzadıkça bu olumlu yaklaşımın tersine evrildiğine dair fikir beyan etmiştir. Göçmenlerin yaşam tarzlarının bunda etkili olduğu ifade edilmiştir. **Görüşmeci 14** emek sömürüsü manasında ayrımcılık yapıldığını belirtmiştir. Ucuza çalıştırma ve bundan kaynaklı geçim sıkıntısının suçu arttırdığını belirtmiştir. **Görüşmeci 16** yerli halkın ayrımcılık yaptığını fakat bunun nedeninin devletin sığınmacılara pozitif ayrıcalıklar vermesinden dolayı yaşadığını ifade etmiştir. Katılımcılardan dokuzu Kilis halkının göçmenlere ayrımcılık yapmadığı görüşüne sahiptir. **Görüşmeci 12** bunu karşılıklı çıkar ilişkisine bağlamaktadır.

Bir katılımcı ise soruyu cevapsız bırakmıştır.

Katılımcı personelle yapılan görüşmelerde ‘Suriyelilere karşı Türk vatandaşları tarafından işlenen suçların nefret suçu kapsamında olup olmadığı konusunda bilgi verir misiniz?’ sorusu yöneltmiştir.

Yanıtlara incelendiğinde katılımcıların üç tanesi çok az dahi olsa sığınmacılara karşı Türk vatandaşları tarafından işlenen suçların nefret saikiyle işlendiğini belirtmişlerdir. **Görüşmeci 14** durumun karşılıklı olduğunu fakat göçmenlerde daha fazla olduğunu aktarmıştır. **Görüşmeci 15** nefrete sebep olarak Suriyeli göçmenlerin davranışlarını göstermiştir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu ise nefret suçu işlenmediğine dair görüş beyan etmişlerdir. On sekiz katılımcının onu bu görüşü paylaşmaktadır. Dolayısıyla Suriyeli sığınmacılara karşı organize ve yaygın bir nefret suçu eylemi yaşanmadığı ifade edilmiştir. **Görüşmeci 9** durumu Kilis özeliyle açıklamaktadır. **Görüşmeci 11** değerlerden kaynaklı sorunlar yaşandığını fakat bunun nefret suçlarına sebep olmadığını belirtmiştir. **Görüşmeci 17** inanç birliğinin nefret duygusunun önüne geçtiğini belirtmektedir. Böylelikle toplum her ne kadar algısal olarak farklı yönlendirilse dahi bunun pratikte bir karşılığının olmadığı görülmektedir.

Katılımcılardan beşi soruyla ilgili fikir beyan etmemiştir.

6. Kilis’te Şiddete ve İstismara Uğrayan Kadın ve Çocuk Göçmenlerin Korunmasına Yönelik Çözüm Önerileri

Türkiye ve dünyada yerinden edilmişlerin düştükleri durum ve çaresizlik suç örgütlerinin istismarına neden olmaktadır. Yerinden edilmişlik, çoğu zaman anavatanlarından çıkışta göçmen kaçakçılarının ellerine düşmekle başlayan zorlu bir süreçtir. Özellikle kadın ve çocuklar kolayca istismar edilmektedir. Görüşmede katılımcı personele bununla ilgili çözüm önerileri sorulmuştur. Katılımcıların ‘Şiddete ve istismara uğrayan özellikle kadın ve çocuk Suriyelilerin korunmasına yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?’ sorusu yöneltmiştir.

Verilen yanıtlar incelendiğinde genel olarak eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının yoğunlaştırılması ve yaptırımların ağırlaştırılması görüşleri ağır basmaktadır. Birkaç katılımcı da yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu belirtmiştir.

İki katılımcı soruya yanıt vermemiştir.

7. Sonuç ve Öneriler

Bulgu 1: Saha çalışması kapsamında kamu kurumlarının personeliyle yapılan görüşmede katılımcıların büyük çoğunluğu çalışma sahasındaki kadın oranının az olmasından dolayı erkekler olmuştur. On sekiz katılımcıdan sadece ikisi kadındır. Dolayısıyla konunun erkek ağırlıklı bakış açısıyla incelenmesi sonucu ortaya çıkmıştır. İl göç müdürlüğü ve ŞÖNİM’den birer kadın personel ile görüşülmüştür. Diğer kurumlar olan asayiş ve adliye alanında ilgili kurumlarda Suriyeliler üzerine çalışan kadın personel bulunamaması konunun kadın bakış açısıyla sınırlı olarak incelenmesine neden olmuştur. Katılımcı personelin yaş dağılımına bakıldığında ise ağırlıklı olarak araştırmaya 25-35 (10 personel) yaş aralığından genç personelin katıldığı görülmektedir. Bunun nedeni kolluk kuvveti personelinin erken emekli olmasından dolayı hızlı bir personel hareketliliğine tabi olmasıdır. Dolayısıyla 36-45 (7 personel) yaş kategorisinin görece deneyimli personelden oluştuğu söylenebilir. Üçüncü kategori olan 46-56 yaş grubunda ise sadece 1 personel bulunmaktadır. Bu da ağırlıklı olarak alanda genç personelin çalıştığını göstermektedir. Katılımcı personelin eğitim durumuna bakıldığında tamamının üniversite mezunu olduğu, iki tanesinin lisansüstü ve birinin doktora eğitimi aldığı görülmüştür. Dolayısıyla katılımcı grubunun iyi eğitilmiş olduğu, durum analizi ve muhakeme gücünün yüksek olduğunu göstermektedir.

Bulgu 2: Kilis'te Suriyeli sığınmacıları suça iten nedenler dört ana başlık belirtilmiştir: Bunlar: a) Ekonomik Faktörler, b) Sosyal Çevre, c) Eğitim Seviyesi, d) Kültür Farkı.

Bulgu 3: Kilis'te yaşayan Suriyeli göçmenlerin suç profiline baktığımızda tamamının adli olaylar olduğu görülmektedir. Terörle ilgili suçlar işlenmemektedir. Asayiş olayları oranı yüksektir. Ayrıca dilencilik gibi Kabahatler Kanunu kapsamında yer alan eylemlerde Türk Ceza Kanunu kapsamındaki suçlar ile birlikte değerlendirildiği görülmektedir.

Bulgu 4: Resmî suç kayıtlara ulaşabilen Emniyet ve Jandarma personeli katılımcılar haricinde görüşmecilerin tamamının Suriyeli göçmenlerin daha fazla suç işlediği şeklinde görüş beyan etmişlerdir. Resmî suç istatistiklerini gören katılımcı personel haricinde görüşmecilerin tamamının Suriyeli göçmenlerde daha yüksek suç oranına sahip olduğu yönünde görüş belirtmesi algısal bir olgudur. Sanılanın aksine Suriyelilerin karıştığı suç oranı yerel halka oranla çok daha azdır. İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun açıklamalarına göre, Suriyelilerin karıştıkları olayların Türkiye'deki toplam asayiş olaylarına oranı 2014-2017 arasında yıllık ortalama %1,32'dir (www.indigodergisi.com). 2022 yılı verilerine göre de bu oran 1.3'tür (www.ahaber.com.tr). Algının aksine hem Suriyeli göçmenlerin suç oranı çok yüksek değil hem de zamanla suça eklenme oranları artış kaydetmemiştir. 'Türkiye'deki Suriyeli göçmenlerin Türk vatandaşlarına göre suç oranı çok daha düşük olmasına karşın suç oranı yüksek gibi algılanmaktadır' varsayımı doğrulanmıştır. Suriyeliler ile yakın çalışan kamu personeli dahi gerçek durumun aksine bir algıya sahiptir.

Bulgu 5: 'İlk kuşak Suriyeli göçmenlerin suç oranı çok düşük, ikinci kuşak Suriyeli göçmenlerin suç oranının yüksek olduğu' algısı mevcuttur. Bu algıda, Suriye krizinin ilk yıllarında gelen göçmenlerin hayata tutunmaya çalıştıkları ve barınma içgüdüsüyle suça fazla karışmadıkları düşüncesi etkili olmaktadır. Toplumsal uyum ve kalıcı yerleşim düşüncesi arttıkça suç oranında da yükselmenin olduğu algısı gelişmiştir. Öte yandan ikinci kuşak Suriyeli göçmenlerde suç çeşitliliğinin de arttığı algısı mevcuttur. Son olarak savaş öncesi gelen Suriyeliler suç ile ilişkilendirilmezken savaş sonrası gelenler suç ile ilişkilendirilmektedir.

Bulgu ve Öneri 6: Kilis'teki Suriyeli göçmenlerin suç profiline bakıldığında suçu daha çok birbirlerine karşı işledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Suriyeli göçmen gruplar genellikle belli bölge ve mahallelerde kümelendikleri için belli oranda homojen bir yapı oluşmuştur. Sürecin uzaması ve Suriyeli göçmen sayısındaki artış şehirde Suriyeli göçmen nüfusunun homojenleşmesine neden olmaktadır. Bununla birlikte kendi aralarında yaşadıkları olayları belli oranda kendi içlerinde çözerek tolere edebildiklerinden dolayı birbirlerine karşı daha fazla suç işlemektedirler. Öte yandan sınır dışı edilme, ceza alma gibi yaptırımlar korkusuyla yerli halka karşı biraz daha çekingen davranmaktadırlar. Göç İdaresi Başkanlığı tarafından, "Mekânsal Yoğunlaşmayla Mücadele Planı" kapsamında uluslararası göçmen nüfusun yerli nüfusa oranının %25'e ulaştığı mahallelerde ve illerde yabancıya ikamet izni kapatılmaktadır. Bu proje kapsamında, Ankara, Antalya, Aydın, Bursa, Çanakkale, Düzce, Edirne, Hatay, İstanbul, İzmir, Kırklareli, Kocaeli, Muğla, Sakarya, Tekirdağ ve Yalova olmak üzere 16 il yabancı ikamet iznine kapatılmıştır. 52 ilde ise toplam 800 mahalle, İstanbul'da ise Fatih ve Esenyurt ilçeleri her türlü statüden tüm yabancıların başvurularına kapatılmıştır. Ayrıca proje kapsamında, yoğunluğun bulunduğu yerleşim yerlerindeki Suriyeliler gönüllülük esasıyla farklı ilçe ve illere yerleştirilmektedir (www.goc.gov.tr; www.hurriyet.com.tr).

Bulgu 7 ve Öneri: Kilis'te Suriyeli göçmenlerin yaşadığı en büyük sorunlar işsizlik, barınma ve uyum olarak belirtilmiştir. Şehrin kapasitesinin üzerinde nüfus barındırması ve iş imkânlarının kısıtlı olması buna neden olmaktadır. Öncelikli olarak göçmenler için alternatif yaşam alanları bulunmalıdır. Şehrin nüfusu azaltılarak üzerindeki yük dağıtılmalıdır. İşsizliği azaltmak amacıyla Suriyeli göçmenlerinde yararlanabileceği şekilde ücretsiz meslek kursları açılmalı ve iş kurma desteği

verilmelidir. Uluslararası kuruluşlardan bunun için finans desteği sağlanmalıdır. Uyum sorunlarını çözmek amacıyla öncelikle dil eğitimi olmak üzere göçmenlere yönelik kurs ve faaliyetler yaygınlaştırılmalıdır. Uyum sorununun tek taraflı olmadığı göz önünde bulundurulursa aynı şekilde Türk vatandaşlarına yönelik faaliyetler de yapılabilir. Bununla ilgili sivil toplum kuruluşları da desteklenmelidir. Barınma sorununu çözmek için de yine şehrin nüfus yükünün azaltılması gerekir.

Bulgu 8 ve Öneri: Kilis'teki yerli halkın sığınmacılara yönelik birtakım sorunlar yaşadığı tespit edilmiştir. Sığınmacıların farklı ülkede yaşamla ilgili uyum sorunları haricinde gündelik hayata dair problemler yaşadığı görülmüştür. Suriyelilerin yaşam tarzlarının farklı olması yerli halkta huzursuzluğa neden olmaktadır. Örneğin saha çalışmasında sıkça dile getirilen 'Suriyeliler gece geç saatlere kadar kalıp, gürültü yapıyorlar' şeklindeki ifade, şehir yaşamına ayak uyduramadıklarını göstermektedir. Tespit edilen sorunlar ve sorunlara dair öneriler şunlardır:

- Sığınmacılara yapılan yardımlar nedeniyle yerli halkta ihmal edilmişlik hissi uyandırmaktadır.
- Kadın beden işçiliği olaylarının artmasına ve kimsesiz kadınların istismar edildiğine dair şikâyetler yapılmaktadır. Kimsesiz Suriyeli kadınların güvenle barınabilecekleri tesislerin sayısı arttırılabilir.
- İstihdam alanında problemler yaşanmaktadır. Yerli halkta 'Suriyeliler geldi iş bulamaz olduk.' söylemi yaygınlaşmıştır. Yeni iş sahaları yaratılmalı, sığınmacıların yoğunlukta olduğu Kilis, Gaziantep, Hatay ve Şanlıurfa gibi şehirlere istihdam teşvikleri verilmelidir.
- Şehrin kapasitesinin üzerinde nüfus barındırmasından dolayı yaşam koşullarının zorlaştığına dair yerel halkta şikâyetler yoğunudur. Bu makalenin dayandığı 2020 yılında yapılan tez çalışmasında "Suriye tarafında güvenli bölgelerde yaşam alanları tesis edilip iskân politikası geliştirilmelidir" önerisinde bulunulmuştur. 21.06.2022 tarihi itibari ile İçişleri Bakan yardımcısının beyanına göre, 1 milyon Suriyelinin geri dönüşünü sağlamaya yönelik Suriye'de oluşturulan güvenli bölgelerde 13 yerleşim alanı kurulacaktır. Bu yerleşim alanlarında, konutlar, ticarethaneler, sosyal mekânlar, yönetim merkezleri bulunacaktır. Bu bölgelerden de 3 tanesinin bütün detay projeleri de hazırlanmıştır (www.cnnturk.com).

Bulgu 9: Kilis halkı ile Suriyelilerin kültürel durumlarına bakıldığında saha araştırmasında yapılan görüşmelerde kültürlerin farklı olduğu görüşü hâkim olmuştur. Kilis'in sınır şehri olması ve krizden önceki kültürel bağları göz önüne alındığında kültürlerin yakın değilse dahi çok da uzak değildir. Diğer yandan aynı dini inancın paylaşılması toplumları yakınlaştırmakta yerli halkın kabul düzeyini arttırmaktadır. Kültür faktörünün suç üzerindeki etkisine bakıldığında istisna sayılabilecek birkaç adli olay dışında ciddi bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir.

Bulgu 10: Kilis'teki Suriyeli göçmenler her ne kadar bazı mahallelerde yoğunlaşmış olsalar ve bu mahallelerde grup halinde gezseler de suç örgütü kurma ve çeteleşme faaliyetlerine girişmemişlerdir. Suriyelilerin oranının neredeyse yerli nüfusa denk olması şehirde homojen bir yapı oluşmasına neden olmuştur.

Bulgu 11: Kilis'teki yerli halkta Suriyeli sığınmacılara karşı yüksek olmasa dahi bir ayrımcılık ve damgalama gözlenmektedir. Görüşmeye katılan personel bunun suça eklemlemeye etkisinin olduğunu ifade etmiştir. Fakat bu durum tespit edilememiştir. Dışlanma ve sömürünün buna yol açabileceği hususu önem arz etmektedir. Söz gelimi yerli nüfus için oturulamaz haldeki bir evin fahiş fiyatlarla Suriyelilere kiralanması.

Bulgu 12: Görüşmelerde katılımcılar Suriyeli göçmenlere karşı yerli halk tarafından istisnai dahi olsa bazı nefret suçlarının işlendiğini aktarmışlardır. Suriyelilere karşı organize ve yaygın şekilde nefret suçu işlenmemektedir.

Bulgu 13 ve Öneri: Görüşmelerde katılımcılar, kadın ve çocukların istismar edildiği cinsel saldırıya uğradığı ve kadın beden işçiliğine zorlandığını belirtmişlerdir. Bunun için yaptırımların ağırlaştırılması gerekmektedir. Kadın ve çocukların barınabilecekleri koruma merkezlerinin sayısı arttırılabilir. Kadınların ve çocukların bilinçlendirilmesi amacıyla seminerler ve sunumlarla eğitimler de arttırılabilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Katkı Beyanı: Polat, Y. makale metnini hazırlanmasında araştırmanın dizaynı, analizi, kavramsallaştırılması, verilerin elde edilmesi, verilerin yorumlanması, yazının yazımı ve içerik açısından eleştirel biçimde gözden geçirme süreçlerine katkı vermiştir. Çiçek, M. Ş. makale metnini hazırlanmasında araştırmanın dizaynı, analizi, kavramsallaştırılması, verilerin elde edilmesi, yorumlanması, yazının yazımı ve içerik açısından eleştirel biçimde gözden geçirme süreçlerine katkı vermiştir.

Kaynakça

- Alpman, P. S. ve Yarcı, S. (2018). Suç, göç ve kimlik: suç teorilerinde göç olgusu. *Turkish Studies Social Sciences*, 13(18), 143-158, <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.14098>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2019). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2020). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. çev. ed. M. Bütün ve S. B. Demir. Siyasal Kitabevi.
- Duman, M. F. (2020). Madalyonun 'öteki' yüzü: görünür göçmenlerin/yabancıların toplumsal ve kurumsal adalet algıları (Yalova ili örneği), *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(4), 1047-1071, <http://dx.doi.org/10.18506/anemon.647893>.
- Göktürk, N. (2012). *Ceza hukukuna giriş*. haz. İzzet Özgenç ve İlhan Üzülmöz. Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Güllü, İ. (2014). Suç olgusuna teorik ve eleştirel bir yaklaşım. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 16(Özel Sayı I), 104-107.
- Gürlevik, D. (2018). *Almanya'nın suç coğrafyası: Almanlar, Yabancılar-Türkler*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erdentuğ, S. A. (1977). Suç kavramının kültür farklılığı açısından değerlendirilmesi. *Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Antropoloji*, 10, 75-84, https://doi.org/10.1501/antro_0000000150.
- Karasu, M. A. (2016). Şanlıurfa'da yaşayan Suriyeli sığınmacıların kentle uyum sorunu. *Süleyman Demirel Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 21(3), 995-1014.
- Karasu, M. A. (2017). Kentsel mekânda suç korkusu: Şanlıurfa örneği. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 20(10), 41-76, <https://doi.org/10.18490/sosars.308642>.
- Keskin İ. F. ve Yanarışık O. (2021). Suriye göç krizi hakkında güvenlik endişeleri: Türkiye ve AB ülkeleri karşılaştırması. *Turkish Journal of Security Studies*, 23(1), 54-70.

- Kızmaz, Z. (2018a). Göç ve suç arasında bir ilişki var mı? Bütüncül bir bakış. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 562-599.
- Kızmaz, Z. (2018b). Suriyeli sığınmacılar: Güvenlik kaygıları ve suç. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 7(2), 292-431,
- Koçak M. C. ve Küçük O. (2020). Suriyeli sığınmacıların toplumsal yaşamda konumlandırılması: Trabzon örneği. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 10(1), 130-142, DOI: 10.14230/johut791.
- Lee, M. T. ve Martinez R. Jr. (2009). Immigration reduces crime: An emerging scholarly consensus. *Immigration, Crime and Justice*, 13, ss. 3-16, doi:10.1108/S1521-6136(2009)0000013004.
- Memiş, H. (2015). İç savaş nedeniyle Kilis'te yaşayan Suriyelilerin oluşturduğu sosyo-ekonomik algılar üzerine bir araştırma. *E-SOSDER*, 14 (52), 100-114.
- Navruz, M. ve Yılmaz, F. H. (2019). Kentsel suçları önlemede yerel yönetimlerin rolü New York'ta Rudy Giuliani ve sıfır tolerans politikası üzerine bir değerlendirme. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 13. Uluslararası Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildirileri Özel Sayısı, 271-282.
- Ousey, G. C. ve Kubrin C. E. (2018). Immigration and crime: Assessing a contentious issue. *Annual Review of Criminology*, 1, 63-84, <https://doi.org/10.1146/annurev-criminol-032317-092026>.
- Polat, Y. ve Yılmaz, A. (2021). Türkiye'deki Suriyelilerin kente uyumu: Elâzığ örneği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(2), 953-976.
- Şimşek, M. Ş. (2021). *Uluslararası göç bağlamında suç sorunsalı: Türkiye'de Suriyeli Göçmenler ve suça eklenmeleri (Kilis örneği)*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Taş, D. ve Tekkanat, S. S. (2018). Yerel halk ve Suriyeli sığınmacılar arasında bir kent: Elâzığ örneği, *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(4), 77-90.
- Taştan, C., Haklı, S. Z. ve Osmanoğlu, E. (2017). Suriyeli sığınmacılara dair tehdit algısı önyargılar ve gerçekler. *Polis Akademisi Yayınları*.
- Tekindal, M. ve Uğuz Arsu, Ş. (2020). Nitel araştırma yöntemi olarak fenomenolojik yaklaşımın kapsamı ve sürecine yönelik bir derleme. *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi*. 20 (1), 153-182.
- Yayak, A. (2015). *Göçmenlerin ayrımcılık ve kimlik algılarının nefret suçları kapsamında incelenmesi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü.
- 26.09.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu. Resmî Gazete Yayım Tarihi: 12.10.2004, Resmî Gazete Sayısı: 25611.
- 01.11.1999 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu. Resmî Gazete Yayım Tarihi: 31.03.2005, Resmî Gazete Sayısı: 25772.
- www.cnnturk.com/turkiye/icisleri-bakan-yardimcisi-catakli-1-milyon-suriyelinin-geri-donusunu-saglamayi-hedefliyoruz. Yayın Tarihi: 21.06.2022, Erişim Tarihi: 24.06.2022.
- www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638. (2021). İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin İllere Göre Dağılımı. İnternet Erişim Tarihi: 12.12.2021.
- www.goc.gov.tr/temel-stratejimiz-gonullu-guvenli-ve-onurlu-geri-donus-merkezicerik. Yayın Tarihi: 17.05.2022, Erişim Tarihi: 24.06.2022.

www.hurriyet.com.tr/yazarlar/hande-firat/suriyelilere-seyreltme-plani-42008714. Yayın Tarihi: 22.02.2022, Erişim Tarihi: 24.06.2022.

www.indigodergisi.com/2017/07/icisleri-bakanligi-suriyelilerin-suc-orani/. Yayın Tarihi: 05.07.2022, Erişim Tarihi: 24.06.2022.

www.ahaber.com.tr/gundem/2022/06/22/icisleri-bakani-suleyman-soylu-ibb-benizoomlayarak-izlemis-suc-duyurusunda-bulunduk-6li-masaya-gonderme-buyukelci-kasedi-servis-ederse, Yayın Tarihi: 22.06.2022, Erişim Tarihi: 24.06.2022.